

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р *Милен Тодоров Любенов*,

СУ „Св. Климент Охридски“, Политически науки (3.3.)

на дисертацията на **Антон Валериев Начев** на тема **„Европейските зелени партии и движения като фактор за европеизацията и модернизацията на българския политически процес“**

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.3. Политически науки (Политология – Международни отношения)

1. Информация за дисертанта

Антон Валериев Начев е зачислен на редовна докторантура в катедра „Политология“ по професионално направление 3.3. Политически науки (Политология-Международни отношения) през 2020. Възпитаник е на катедрата. През 2017 г. се дипломира като бакалавър, а през 2019 г. като магистър в програмата „Политическо консултиране“. По време на докторантурата дисертантът е участвал активно в научния живот и работата на катедрата. Доказателство за това са участията в редица международни проекти, семинари и конференции по предмета на дисертацията.

Познавам Антон като отдаден и посветен в работата си млад учен, силно ангажиран в темата, която изследва.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертацията изследва актуална и значима тема. Климатичните промени през ХХІ в. засилиха не само обществената чувствителност към проблема, но и превърнаха борбата с глобалното затопляне във водещ политически приоритет. Основна заслуга за това имат зелените партии и движения, които се утвърдиха сред водещите партийни семейства в Европа.

Темата за европеизацията и модернизацията на политическия процес в България е широко изследвана. Предложеният дисертационен труд обаче представя различен фокус. Ролята на зелените партии и движения за европеизацията и модернизацията в областта на екологичните политики в България е все още слабо изследвана тема. Това придава допълнителна стойност на представения от Антон Начев дисертационен труд.

Дисертацията се състои от 170 стандартни страници. Разделена е на четири основни глави, увод и заключение. Библиографията съдържа 174 източника, включващи статии и изследвания на водещи учени в областта, както и многобройни документи.

3. Структура, съдържание и резултати на дисертацията

Представените в увода цели и изследователски задачи са ясно дефинирани. Основната изследователска хипотеза търси установяване на зависимост между две качествени променливи - европейските зелени партии и движения като фактор, оказващ влияние за модернизацията и европеизацията на българския политически процес в сферата на екологичните политики. Дисертантът прави уточнението, че това се постига не само непосредствено, но и чрез политиките на Европейския съюз.

Първа глава е посветена на зелената идеология, което служи за основна концептуална рамка на дисертацията. В теоретичен план дисертантът стъпва на теорията за модернизация на Роналд Ингълхарт, който представя възникването и развитието на зелените партии и движения в резултат на постматериалната ценностна промяна.

Втора глава представя развитието на зелените партии и движения в Европа в сравнителна перспектива. Дисертантът демонстрира задълбочени познания, което прави възможен и погледът върху различните траектории на развитие на зелените партии. Принципните различия между зелените в установените западни демокрации и тези в посткомунистическите държави е ценен анализ, който служи за добър преход към трета глава, посветена на зелените формации в България. Тази глава е и най-обемна – 57 страници. Направен е подробен исторически преглед на развитието на екологическите партии и организации в страната.

Четвърта глава е посветена на прилагането и изпълнението на европейските зелени политики в България като дисертантът се е спрял основно на Механизма за справедлив преход и Планът за възстановяване и устойчивост.

Резултатите от изследването водят до два основни извода, които са защитени аргументирано. Първият е, че българските зелени партии имат по-скоро инструментална роля в дебата и защитата на определени политики в сферата на екологията. Вторият извод е, че Европейският съюз със законодателството, което приема има пряко въздействие върху европеизацията и модернизацията на екологичните политики в България.

4. Оценка на научните приноси на дисертационния труд

Дисертантът е открил няколко научни приноса на работата си. Изследванията по темата на зелените партии и движения в България са наистина оскъдни. Затова сам по себе си подобен опит трябва да бъде отчетен като приносен. Анализът на процеса на трансформация на зелените - от антисистемни *single issue* формации към центристко-ориентирани партии, способни да намират партньорства и да демонстрират управленски капацитет, може да се приеме като принос, макар и с известни резерви по отношение на българския случай. Тук е мястото да се потърсят причините за опортюнисткото поведение на българските зелени през годините, които дори и сега са силно разделени по оста радикализъм-прагматизъм.

Изтъква се като принос доказването на приложимостта в български условия на теорията за екологична модернизация, при която екологичните политики се съчетават с икономически растеж. Не са показани убедителни доказателства за горното твърдение, още повече, че зеленият преход е по-скоро в началото си и истинските резултати по отношение на ефектите върху икономическия растеж и икономическото развитие ще се видят след години.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представени са три публикации, което формално покрива законовите изисквания. Две от тях са по темата на дисертацията. Първата е публикувана на сайта Климатека и представлява обзорен текст за идеологическите основи на екологизма. Втората, озаглавена “Градовете на бъдещето като мост между бизнеса и ефективното управление в рамките на Зелената сделка и ЕС”, е, част от докторантски сборник, който предстои да бъде издаден. Статията „Индустриалният коноп – срещу затоплянето и обезлюдяването“, публикувана на сайта на вестник Телеграф, не може да бъде определена като научна.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е в пълно съответствие със заложените нормативни и научни изисквания, както в съдържателен, така и в структурен план. Пълно и коректно са представени отделните глави на дисертационния труд. Изводите и научните приносите на работата са ясно обособени и изведени в текста.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Текстът е написан на добър научен език, въпреки използваните на места паразитни думи и изрази.

Забелязват се някои неточности. Част от тях произтичат от по-рано написани пасажки в текста и незабелязани при финалната редакция (например - „последните местни избори през 2019“ (с. 121), въпреки че след това в текста е добавен анализ и данни от местните избори през 2023 г.). Статията „Партии на

ръба“ е писана от Любомир Стефанов, а не от цитираното в дисертацията име (с. 122).

Работата би спечелила с повече данни от проучвания на общественото мнение по отношение на нагласите на гражданите към екологичните политики в България и ЕС. Световното изследване на ценностите, в което пряко е ангажиран и Роналд Ингълхарт, предоставя добри възможности за анализ. Така например, по индекс на посматериализъм България е на последно място сред страните членки на ЕС, което заслужава коментар и анализ. Интересно е как дисертантът би коментирал този факт.

Заключение:

Представеният дисертационен труд е изпълнил поставените изследователски цели и безспорно придава добавена стойност към една все още слабо изследвана област от българската политология. Затова ще подкрепя присъждането на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.3. Политически науки (Политология – Международни отношения) на Антон Валериев Начев.

09.05.2024

София

Подпис:

доц. д-р Милен Любенов